

VIJESTI

59/1
GODINA XLIX
ZAGREB, LIPANJ 2022.

HRVATSKOGA GEOLOŠKOG DRUŠTVA

TEMA BROJA

PARK PRIRODE DINARA

NAJMLAĐI I NAJVIŠI PARK PRIRODE U HRVATSKOJ

RIJEČ UREDNICE

Drage čitateljice i dragi čitatelji,

pred vama je novi broj vašeg (i našeg) omiljenog časopisa – Vijesti Hrvatskoga geološkog društva. Na prvi pogled sve je isto kao i prije, no došlo je vrijeme za promjene u Uredništvu. Da, da... brzo su prošle četiri godine, što je Karmen već i napisala u prethodnom broju. Sastav novog Uredništva možete pročitati na predzadnjoj stranici časopisa.

U ovom broju Vijesti zaista ima puno članaka (nabrojala sam ih 42) kao uostalom i prethodnim brojevima, što znači da smo kao Društvo itekako aktivni. Za početak ćemo zajedno prošetati (planinariti) najmlađim parkom prirode – Dinarom. Šire područje planine Dinare Hrvatski sabor u veljači 2021. godine jednoglasnom odlukom proglasio je 12. po redu parkom prirode u Hrvatskoj.

Svi s velikim zanimanjem pratimo obnovu Hrvatskoga prirodoslovnog muzeja pa nešto više o tome možete pročitati u ovom broju. Bez potresa očito se ne može – ovog puta je to članak o potresu nedaleko Berkovića u Bosni i Hercegovini. Nadalje, donosimo i detalje o otvaranju spomen sobe akademiku Luki Mariću.

U svibnju ove godine održana je izborna skupština Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti gdje je za redovitog člana u Razredu za prirodne znanosti izabran dr. sc. Ivan Sondi na čemu mu u ime Uredništva Vijesti iskreno čestitam. Čestitam i dr. sc. Petri Bajo, dobitnici nagrade Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti (HAZU) za najviša znanstvena i umjetnička dostignuća u Republici Hrvatskoj za 2021. godinu u području prirodnih znanosti.

Nadalje slijedi pregled stručnih i znanstvenih skupova održanih u prvoj polovici 2022. godine te tekstovi vezani uz aktivnosti Nacionalnog odbora INQUA te projekte CRONOS i ACCENT.

Svatko od nas prepoznaje važnost obrazovanja i popularizacije znanosti pa tako i u ovim Vijestima donosimo veći broj članaka posvećenih upravo tome. Studenti su, kao što je to već i uobičajeno, bili vrlo aktivni o čemu možete pročitati u nekoliko tekstova koje su pripremili. Detalje o sportskim aktivnostima članova Društva pročitajte u članku o malonogometnom turniru „Gjuro Pilar“.

Naša stalna rubrika donosi sažetke doktorskih disertacija. Pročitajte i zanimljivi tekst o spomeniku Andriji Mohorovičiću postavljenom u Zagrebu. Zatim, tu su i osvrti na tri izložbe, na članke o znanstvenoj komunikaciji u kriznim situacijama te osvrt na knjigu Geološki vodič kroz Park prirode „Velebit“.

Ovaj broj Vijesti donosi i novu rubriku „Dogodilo se“ s kratkim informacijama o nekim događanjima.

Pisanje ovog uvodnog teksta odgađala sam do zadnjeg trenutka. Vjerojatno zato što se u meni izmjenjuju trema i odgovornost, no niti jedan početak nije lagan pa tako ni ovaj. Međutim, nekako sam sigurna da uz podršku i pomoć Uredništva i vas dragih čitateljica i čitatelja ništa neće biti nemoguće.

Od srca hvala ekipi iz prethodnog Uredništva časopisa na suradnji i lijepim druženjima, družimo se naravno svi zajedno i dalje.

S nestrpljenjem očekujemo vaše priloge za idući broj Vijesti!

Ugodno čitanje i srdačan pozdrav,

Morana Hernitz Kučenjak, vaša urednica

TEMA BROJA

- 4 PARK PRIRODE DINARA — NAJMLAĐI I NAJVIŠI PARK PRIRODE U HRVATSKOJ
- AKTIVNOSTI**
- 10 FONDOVI EUROPSKE UNIJE I GRAD ZAGREB ZA NOVI HRVATSKI PRIRODOSLOVNI MUZEJ
- 12 POTRES KOD BERKOVIĆA (BiH) 22. TRAVNJA 2022. GODINE
- 14 OTVORENA SPOMEN SOBA AKADEMIKU LUKI MARIĆU (1899.—1979.)
- 16 PROF. DR. SC. IVAN SONDI POSTAO REDOVITI ČLAN HRVATSKE AKADEMIJE ZNANOSTI I UMJETNOSTI
- 18 DR. SC. PETRA BAJO DOBITNICA NAGRADE HRVATSKE AKADEMIJE ZNANOSTI I UMJETNOSTI ZA 2021. GODINU
- 19 STRUČNI SKUP I IZLOŽBA „ZG 22.3.2020: OD MAGNITUDE DO INTENZITETA“
- 22 ZNANSTVENO-STRUČNI SKUP „VODA ZA SVE“ — „PRIPREMA VODOOPSKRBNIH SUSTAVA NA MOGUĆE OPASNOSTI U SKLOPU PROJEKTA MUHA“
- 24 5. REGIONALNI SIMPOZIJ O KLIZIŠTIMA U JADRANSKO-BALKANSKOJ REGIJI
- 27 AAPG EUROPSKA REGIONALNA KONFERENCIJA 2022. „REVITALIZACIJA STARIH POLJA UGLJIKOVODIKA I ENERGETSKA TRANZICIJA U BAZENIMA VISOKOG STUPNJA ISTRAŽENOSTI“ (BUDIMPEŠTA, MAĐARSKA)
- 29 ZNANSTVENO-STRUČNI SKUP „SEIZMIČKA I KLIMATSKA UGROŽENOST DUBROVAČKOG PODRUČJA“
- 30 DEVETA MEĐUNARODNA RADIONICA „NEOGEN SREDIŠNJE I JUGOISTOČNE EUROPE“ (TUZLA, BOSNA I HERCEGOVINA)
- 32 NACIONALNI ODBOR INQUA HRVATSKA
- 33 PROJEKT „GEOFIZIČKO-SEIZMOLOŠKA ISTRAŽIVANJA POTRESOM UGROŽENIH PODRUČJA U RH I RAZVOJ ATENUACIJSKIH RELACIJA PREDVIĐANJA SEIZMIČKOGA GIBANJA TLA—CRONOS“
- 34 ISTRAŽIVAČKI PROJEKT HRZZ IP-2020-02-3274: NAGLE KLIMATSKE PROMJENE — DOKAZI IZ KVARTARNIH SEDIMENTOLOŠKIH ZAPISA U HRVATSKOJ (ACCENT), VODITELJICA PROJEKTA LIDIJA GALOVIĆ
- 36 DAN I NOĆ NA PMF-U 2022.
- 39 DANI OTVORENIH VRATA RGN FAKULTETA 2022. GODINE
- 40 GEOLOŠKI ODSJEK PMF-A U PRIRODOSLOVNIM GIMNAZIJAMA, POMOĆ U PROVEDBI NASTAVE IZ GEOLOGIJE
- 41 PESS 2022 — IZVJEŠĆE O ODRŽANIM RADIONICAMA LJETNE ŠKOLE NAFTNOG RUDARSTVA
- 43 POSJET NAJVEĆEM RUDNIKU ŽELJEZNE RUDE NA SVIJETU
- 46 ZNANSTVENO USAVRŠAVANJE U ANALIZI STABILNIH IZOTOPA KISIKA I UGLJIKA U BRITANSKOJ GEOLOŠKOJ SLUŽBI (BGS)
- 48 FESTIVAL ZNANOSTI 2022.
- 49 PROJEKT „RAZVOJ MREŽE STEM AMBASADORA“
- 51 STEM RADIONICA NA RUDARSKO-GEOLOŠKO-NAFTNOM FAKULTETU
- 53 AKTIVNOSTI U SKLOPU PROJEKTA ENGIE
- 56 AKTIVNOSTI U SKLOPU PROJEKTA PROSPER: STUDIJSKA PUTOVANJA NA SVEUČILIŠTA U ESTONIJI I ŠPANJOLSKOJ I INTERDISCIPLINARNA TERENSKA NASTAVA ZA STUDENTE PMF-A
- 59 INTERAKTIVNA IZLOŽBA/RADIONICA „UPOZNAJ ZEMlju—ZAVIRI U MIKROSKOP!“ U PRVOJ POLOVICI 2022. GODINE
- 62 *WOMEN IN SCIENCE*
- 64 AKTIVNOSTI STUDENTSKOG ODSJEKA
- DAN DINOSAURA U NP BRIJUNI
- STUDENTSKI DANI GEOLOGIJE—DINOSAURI NA PODRUČJU HRVATSKE
- TIMREX SUMMER FIELD SCHOOL*
- INTERDISCIPLINARNA TERENSKA NASTAVA NA PMF-U
- GEORUDARIJADA 2022.
- 70 OSVRT NA 24. MALONOGOMETNI TURNIR „GIJURO PILAR 2021“
- 73 **SAŽETCI DOKTORSKIH DISERTACIJA**
- OSVRTI**
- 76 IZLOŽBA POSVEĆENA POVIJESTI MIKROSKOPIJE U SKLOPU 4. HRVATSKOG MIKROSKOPIJSKOG KONGRESA
- 82 IZLOŽBA „KRAPINSKI PRAČOVJEK“ GOSTUJE U ZADRU
- 85 ISPOD BALKONA
- 86 ZNANSTVENA KOMUNIKACIJA I EDUKACIJA JAVNOSTI U KRIZNIM SITUACIJAMA
- 89 GEOLOŠKI VODIČ KROZ PARK PRIRODE „VELEBIT“
- 92 RAZMIŠLJANJA O GEOESTETICI
- 95 **DOGODILO SE...**
- 95 **ERRATA CORRIGE**

Izložba posvećena povijesti mikroskopije u sklopu 4. hrvatskog mikroskopijskog kongresa

Danijela Poljuha, Jasenka Sremac, Marija Bošnjak i Nediljka Prlj Šimić

Povodom 30. obljetnice samostalnog djelovanja Hrvatskog mikroskopijskog društva i 40. obljetnice osnutka Sekcije za elektronsku mikroskopiju Hrvatskog prirodoslovnog društva, u Poreču je od 18. do 20. svibnja 2022. organiziran [4. hrvatski mikroskopijski kongres s međunarodnim sudjelovanjem](#). Bila je to prilika za povezivanje mikroskopičara iz različitih sektora, posebno značajna zbog mogućnosti održavanja uživo. Trodnevni kongres obilježio je [bogati znanstveni program](#), obogaćen društvenim sadržajima. Preko stotinu sudionika iz 11 europskih zemalja imalo je priliku predstaviti svoja istraživanja putem dva plenarna, osam pozvanih i 20 odabranih predavanja te 39 posterskih priopćenja podijeljenih u dvije sekcije – Bioznanosti i Znanosti o materijalima. Posebna je pažnja posvećena i informiranju sudionika o novim iskoracima u području mikroskopije kroz prezentaciju opreme i stručna predavanja predstavnika tvrtki proizvođača mikroskopijske opreme. Na svečanoj ceremoniji otvaranja kongresa prof. dr. sc. Miranu Čehu iz Instituta Jožef Štefan u Ljubljani dodijeljena je Medalja „Spiridion Brusina“, koja se dodjeljuje istaknutom stranom ili hrvatskom znanstveniku sa stalnim boravištem u inozemstvu, koji je svojim radom pomagao hrvatsko prirodoslovlje. Kako bi se potaknuo interes mladih za mikroskopiju i STEM područje, uz poziv na predstavljanje rada u mikroskopiji upućen mladim istraživačima koji rade u inozemstvu, organizirano je i predstavljanje rada studenata i učenika u mikroskopiji. Za sudionike kongresa organizirani su vođeni obilazak Poreča i degustacija maslinovog ulja uz stručno-znanstveno predavanje u Institutu za poljoprivredu i turizam, večera u agroturizmu Paladnjaki i posjet vinariji Cossetto u Kašteliru. Detalji o kongresu opisani su u [kratkim impresumima s kongresa](#), a mogu se naći i na službenim stranicama kongresa ([CMC 2022 \(irb.hr\)](#)).

Sudionici 4. hrvatskog mikroskopijskog kongresa u Poreču

Od sitnozora do modernih mikroskopa – priče o mikroskopima i ljudima

Naglasak kongresa bio je na povezivanju prošlosti, sadašnjosti i budućnosti mikroskopije. Motivirani bogatim, ali i nedovoljno poznatim povijesnim naslijeđem hrvatske mikroskopije kao i hrvatske znanosti u cjelini te potrebom da slijedimo povijesne primjere i prenesemo ih generacijama koje dolaze, pripremili smo [izložbu „Od sitnozora do modernih mikroskopa“](#) koja je prikazana u sklopu kongresa. Koncept izložbe obuhvaćao je šest cjelina u kojima je kronološki i tematski obrađen razvoj mikroskopije u Hrvatskoj, kroz priče o mikroskopima i ljudima, ispričane fotografijom i pisanom riječi.

U prvoj cjelini, naslovljenoj „[O mikroskopima i ljudima](#)“, autorice izložbe Danijela Poljuha, Mirela Uzelac i Vida Strasser prikazale su nekoliko crtica iz povijesti kroz popularno-znanstvene članke o svjetlosnom mikroskopu, tzv. sitnozoru i elektronskom mikroskopu (nadsitnozoru) objavljene u časopisu *Priroda* 1915. i 1942. godine. Svoje mjesto našla je ovdje i priča o prvom elektronskom mikroskopu na prostoru bivše Jugoslavije kojega je 1953. godine u sklopu svojega diplomskog rada izradio Nedeljko Duško Košuta, mladi suradnik na Institutu Ruđer Bošković.

[Povijest hrvatske svjetlosne mikroskopije](#) obrađena je u posebnoj cjelini, u kojoj su, između ostalog prikazani neki od znanstvenih radova naših znanstvenika objavljeni 60-ih i 70-ih godina prošlog stoljeća u vrhunskim znanstvenim časopisima kao što su *Nature*, *Phytopathology* ili *Protoplasma*. Tradicija mikroskopiranja i edukacije u ovom interdisciplinarnom području ilustrirana je prikazom skripti „Tehnička mikroskopija“ autora dr. sc. Bogdana Varićaka iz 1947. godine. Ova su skripta prethodila prvom mikroskopijskom udžbeniku na ovim prostorima „Mikroskop: teoretske osnove praktične mikroskopije“ koji je napisao isti autor 1950. godine.

Istaknuto mjesto u izložbi zauzele su [žene pioniri mikroskopije u Hrvatskoj](#). Kroz priče o tri znanstvenice koje su svojim radom doprinijele hrvatskoj znanosti, a posebno razvoju mikroskopije, ispričana je i priča o počecima ženskog visokog obrazovanja u Hrvatskoj, kao i o položaju žena u znanosti. Priče su to o [Vjeri Petaj Fink](#) (1894.-1987.), prvoj doktorici znanosti iz područja botanike u Hrvatskoj, [Vandi Kochansky-Devidé](#) (1915.-1990.), geologinji i paleontologinji i prvoj ženi redovitoj članici Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti te [Mercedes Wrischer](#) (1929.-2011.), biologinji i prvoj doktorici znanosti iz područja elektronske mikroskopije. U ovom članku ćemo ukratko napisati nešto više o akademkinji Vandi Kochansky-Devidé, profesorici koja je predavala mnogim naraštajima hrvatskih geologa i paleontologa.

Vanda Kochansky-Devidé

Akademkinja Vanda Kochansky-Devidé ostavila je veliki trag u hrvatskoj i svjetskoj geologiji i paleontologiji. Predavala je paleontološke kolegije (Paleontologija, Paleobotanika, Paleontološki praktikum) na današnjem Prirodoslovno-matematičkom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, a povremeno i na Rudarsko-geološko-naftnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu (1951.-1970.), kao i na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu u Skoplju (1958.-1965.). Njezina predavanja bila su redovito popraćena izvrsnim crtežima, koje bi pripremila unaprijed ili crtala na ploči. Također je izrađivala modele od plastelina, kako bi studentima što vjernije prikazala građu mikrofosila. Profesorica Kochansky-Devidé istraživala je fosilne mekušce neogena, koralje krede i eocena, foraminifere od paleozoika do neogena, vapnenačke alge te paleofloru. U najvećoj mjeri posvetila se foraminiferama gornjeg paleozoika (posebno fuzulinidama) te je u Hrvatskoj prva uvela mikropaleontološka istraživanja. Profesorica Kochansky-Devidé prva je u svijetu primijetila izmjenu generacija kod jurske foraminifere *Orbitopsella praecursor* (Gümbel) pronađene na lokalitetu kod izvora potoka Plitvice. Proučavajući gotovo 3000 mikroskopskih preparata, ustanovila je i

O MIKROSKOPIMA (I LJUDIMA)

Sitnozor

Fascinacija mikroskopima i mikroskopijom u Hrvatskoj nije novost. Još je davne 1918. godine prof. Aleks Smeznik u svojoj članku „Sitnozor ili mikroskop“ objavljena u časopisu Priroda napisao:

„Danas se bez mikroskopa ne da zamisliti nijedna grana prirodoslova i medicine. Mikroskop sveučilišni vrši čovječanstvu neprocjenjive usluge, i postao je mnogim učiteljku potreban i drugo kao dječak ruku i kao oko u glavi!“

„Mikroskopom isadeno u ruci sredstvo za proučavanje, prije velike praznovjerje i tajnovitosti obehvatit životnih procesa hranitve, gibanja i očišćenja, a naročito stvarno važnih pojava oplodnje i razvoja, unosačnja i sazrijevanje. Upravo na ovom području postignuti su upotrebe mikroskopski prvi trijumfi ljudske spoznaje i mnogim važnima nazoru prokretu je put k pobjedi.“

„Od kolike je koristi za čovječanstvo mikroskop, pa ga odnese s prvom misli oružjem Istine i pravdjete!“

„Tada je pruža mikroskop onome, koji se žrtuje bavi, toliko duševnog zadovoljstva, samostalnosti i usitke, da je i tije postao korisnik i oplemenjujući oruđe čovjeka.“

Da je tomu tako i danas, svjedoči i ova izložba, ali i postojanje hrvatskog mikroskopijskog društva.

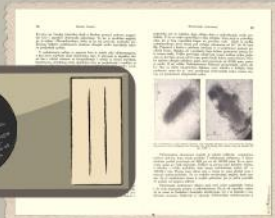

Nadstitozor

Par desetljeća kasnije, nova je fascinacija na poslu.

Nekoliko godina nakon prvog elektronskog mikroskopa kojega su izumili Ernst Ruska i Max Knoll na Sveučilištu u Berlinu, 1939. godine tvrtka Siemens-Schuckertwerke proizvodi prvi komercijalni elektronski mikroskop – tzv. Siemensov supermikroskop. Ovak uređaj otvorio je nebrojene nove mogućnosti prijašnjeg mikroskopije, prije svega u medicinskoj i biološkoj znanosti.

Dr. **Stjepan Čičaković** u svojoj članku „ELEKTRONSKI MIKROSKOP – Tajna koje nam otkriva nadstitozor“ objavljena u časopisu Priroda 1941. godine, opisuje ovaj mikroskop u detalju, biraći riječima ističući vrijednost svoje dostignuća tadašnje moderne znanosti. Elektronski nadstitozor otkriva nam novi svijet najsitnijih čestica i do sada nepoznatih pojava u mikrokozmu. On je od vanredne važnosti ne samo za fizikalna i kemijska istraživanja, već i za biološka i medicinske znanosti.*

Diplomski rad 1953: Elektronski mikroskop – ocjena: vrlo dobar 4 (??)

Serijska proizvodnja prvog elektronskog mikroskopa visoke rezolucije, Siemensovog ELMISKOP-a započinje u svijetu tek 1954. godine. U isto vrijeme u Institutu Ruder Bosković, pod vodstvom prof. **Stjepana Čičakovića**, mladi suradnik **Stjepan Čičaković** izradio je uređaje elektronskog mikroskopa u sklopu svojega diplomskog rada! Ovak je fascinantni produkt hrvatske ingenjerske funkcionalno i na rjevu su nastala neke od tada vrhunskih fotografije različitih materijala.

Tema diplomskog rada uključivala je eksperimentalni i praktični dio. U eksperimentalnom je dijelu trebalo proizvesti hidrargilit i bayerit iz aluminate lužine i ispitati strukturu tako dobivenih preparata te hidrargilita iz pogona Leovno na pomoć elektronske optike s povećanjem 10.000 puta i više. Također, u svrhu usporedbe dobivenih snimaka sa snimcima poznatih iz literature, trebalo je snimiti kristalinični cinkov oksid i prijelazak kremenjakše *Fluorescens angustata*. Da bi to bilo izvedivo soralo se najprije pristupiti praktičnom dijelu koji je podrazumijevao konstruiranje i izvedbu uređaja koji će omogućiti prijašnju elektronske optike za izvedbu snimaka navedenih u eksperimentalnom dijelu.

Izrada ovoga diplomskog rada trajala je 13 mjeseci, a njegova obrana sat i 20 minuta. Diplomski rad ocijenjen je ocjenom 5, obrana ocjenom 3 te je sljedeć dana postignut opći uspjeh 4.

Nažalost, prof. **Čičaković** je morao napustiti IRB, a inž. **Čičaković** je u inozemstvu osvojio uspješnu privatnu tvrtku za izradu reza za ciklotrone. Ovak se mikroskop danas nalazi na Fakultetu elektrotehnike i računarstva Sveučilišta u Zagrebu.

Kristalni oksid. Pm. 4.000 x
Gosavi D.B. Sudača, Diplomski rad!

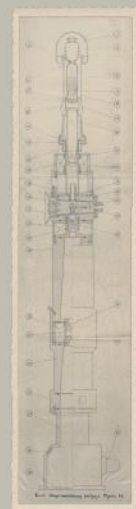
Uvorna kristalna Ebf. Pm. 10.000 x
Gosavi D.B. Sudača, Diplomski rad!

Aleksandar Mirza i inž. Ruder Bosković
Sudača Sudača (inž. Ruder Bosković)
Ljudevitov uspona kristalno.

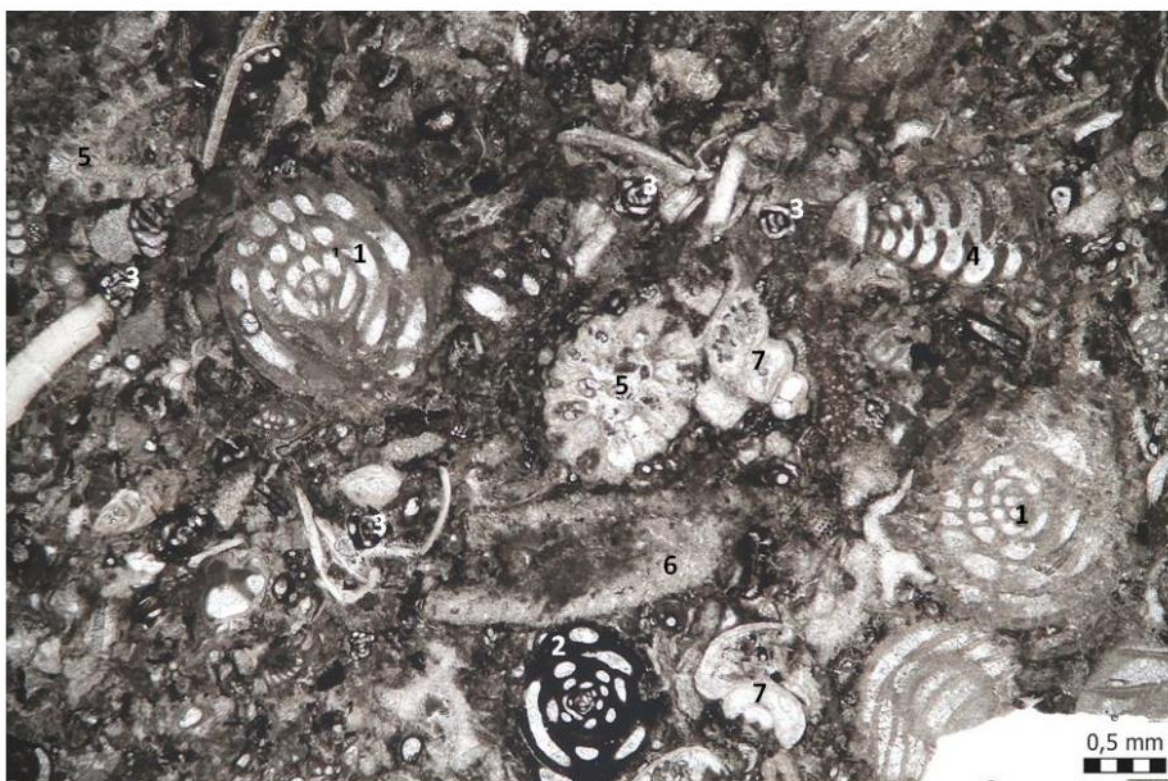

Eksplozivna optički uređaj postroja kao
rezultat diplomskog rada –
Gosavi D.B. Sudača, Diplomski rad!

Dio izložbe „Od sitnozora do modernih mikroskopa“

opisala 3 nova roda i 28 novih vrsta foraminifera gornjeg paleozoika te odredila i opisala na desetke vrsta fosilnih vapnenačkih algi, među kojima i nekoliko novih rodova i vrsta. Mnogi su geolozi nazvali nove vrste fosila po profesoricu Vandi Kochansky-Devidé, a među mikrofosilima riječ je o algama *Clavaporella kochanskae* Milanović, 1968, *Kochanskyella tulipa* Milanović, 1974, *Distefanella kochanskae* Polšak, 1968 i *Cylindroporella kochanskyae* (Radoičić, 1970), ostrakodu *Paracandona kochanskae* Sokač, 1972 te foraminiferi *Dictyoconus kochanskae* (Hottinger & Drobne, 1980).

Jedan od mikroskopskih preparata akademkinje Vande Kochansky-Devidé. Bioklastični vekston do pekston s brojnim mikrofosilima i kršjem makrofosila s nalazišta Crne Grede. Među foraminiferama ističu se: velika bentička fuzulinida Eoverbeekina (1), porculanske foraminifere iz familije Hemigordiidae (2 i 3) i Palaeotextularia (4). Među algama dominiraju Mizzia (5) i Permocalculus (6), a česti su i presjeci puževa (7). Naslage iz kojih potječe uzorak taložene su početkom srednjega perma, prije otprilike 270 milijuna godina.

VANDA KOCHANSKY-DEVIDE

TKO JE BILA VANDA KOCHANSKY-DEVIDE?

Vanda Kochansky-Devidé, hrvatska geologinja i paleontologinja (1915–1990.) bila je:

- profesorica paleontologije na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu u Zagrebu
- predstojnica Geološko-paleontološkoga zavoda (1968.–1969.); prva žena na tom položaju
- kosautorica prvog paleontološkog udžbenika u Hrvatskoj (1948.)
- prva žena redovita članica Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti (od 1973.)
- predsjednica Hrvatskoga geološkog društva (1960.–1968.), a ranije i potpredsjednica Društva (1968.–1990.)
- dobitnica nagrade SKlad - Borja Kidrič (1968), Nagrade -Ruder Bošković (1967.), Spomen-medalje grada Zagreba (1970.), Nagrade za životno djelo (1978.) te Ordena Republike za srebrna vijenac (1987.)

ŽIVOTOPIS

Vanda Kochansky-Devidé rođena je 10. travnja 1915. godine u Zagrebu. Već kao dijete zaljubila je prirodu te je 1938. godine diplomirala biološku grupu predmeta na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, gdje je nakon diplome zaposnila za Geološko-paleontološkom zavodu. Već kao docentica postala je predstojnica Zavoda kojega je vodila od 1968.–1969. godine, kao prva žena na tom položaju, bitno pridonoseći njegovom razvoju.

Doktorirala je 1943. godine s temom miocenske morske faune Međvedinac. Godine 1968. postaje izvannredna, a 1969. redovna profesorica paleontologije na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Izdala je predaje na Rudarsko-geološko-matinskom fakultetu (1963.–1970.) te na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu u Skoplju (1966.–1988.).

VRSTE NAZVANE PO NJOJ

Prof. dr. sc. Kochansky-Devidé uvela je mikropaleontološka istraživanja u Hrvatskoj te odgajila mnoge narastajuće geologa i paleontologe. Istraživala je fosilne nekulce neogena, koralje krede i eocena, foraminifere i pesnefaunulide od paleocena do neogena, vapnenačke alge te paleofloru. U najvećoj mjeri povećala se foraminiferna gornjega paleocena utvarila je i opisala 3 nove vrste i 88 novih vrsta.

Prva je u svijetu otkrila izajnu mikroforaminu i megapalaeofornu generacije roda *Orbitosella*. Opisala je 1 i 4 nove vrste rizi i 12 novih vrsta. Otkrila je molekularni izostromni rodovi te vrste od staništa stružnih i sušastveno-popularnih radova i raspravlja, kao i dva paleontološka udžbenika, od kojih je posebno značajno Paleozoologija (1964.). Opisala je mnogobrojne nove fosilne taksoni, a mnogi danas i strani suvremeni naučnici su po njoj veći broj izumiranih vrsta. Zasluzna je za objavljivanje prve geološke bibliografije u Hrvatskoj.

Uredila je časopis Geološki vjesnik, Paleontologia Jugoslavica JAZU, Bulletin scientifique, izvještava za Zentralblatt für Geologie und Palaeontologie in Stuttgarta. Bila je aktivna članica mnogih strukovnih društava i posebna članica četiri društva, članica odbornika prirode, a od 1973. godine redovita članica JAZU, dopisna članica Slovenske akademije.

VELIKA DAMA HRVATSKOGA PRIRODOSLOVLJA

Povodom stote obljetnice rođenja 2015. u Zagrebu je organiziran sedamodni znanstveni skup, a u Hrvatskome prirodoslovnom muzeju bila je postavljena izložba "Vanda Kochansky-Devidé, velika dama hrvatskoga prirodoslovlja".

Nova vrsta foraminifera iz Hrvatske, objavljena u Geološki vjesnik, 1943, str. 1-12.

Opis vrste *Orbitosella* iz Hrvatske, objavljena u Geološki vjesnik, 1943, str. 1-12.

Prva je predstavila izjenu generaciju kod foraminifera, objavljena u Geološki vjesnik, 1943, str. 1-12.

Paleozoologija, objavljena u 1964.

Paleozoologija, objavljena u 1964.

TONOVI 1990

START 1973

tonovi

Vanda Kochansky-Devidé

Nova vrsta foraminifera iz Hrvatske, objavljena u Geološki vjesnik, 1943, str. 1-12.

Opis vrste *Orbitosella* iz Hrvatske, objavljena u Geološki vjesnik, 1943, str. 1-12.

Prva je predstavila izjenu generaciju kod foraminifera, objavljena u Geološki vjesnik, 1943, str. 1-12.

Paleozoologija, objavljena u 1964.

Paleozoologija, objavljena u 1964.

Dio izložbe posvećen akademkinji Vandi Kochansky-Devidé

Profesorica Kochansky-Devidé objavila je stotinjak znanstvenih radova te više od stotinu stručnih i znanstveno-popularnih radova i recenzija, kao i dva paleontološka udžbenika, od kojih je posebno značajna Paleozoologija (1964.). Zaslužna je i za objavljivanje prve geološke bibliografije u Hrvatskoj. Bila je aktivna članica mnogih strukovnih društava i počasna članica četiri društva te dobitnica nekoliko nagrada, a od 1973. godine je prva žena redovita članica Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti.

Povodom stote obljetnice rođenja akademkinje Vande Kochansky-Devidé, Hrvatsko geološko društvo je 2015. godine u Zagrebu organiziralo međunarodni znanstveni skup „100-ta obljetnica rođenja akademkinje Vande Kochansky-Devidé“, a u Hrvatskome prirodoslovnom muzeju bila je postavljena izložba „Vanda Kochansky-Devidé, velika dama hrvatskoga prirodoslovlja“. Veseli nas da je rad profesorice Kochansky-Devidé našao svoje mjesto i na izložbi Hrvatskoga mikroskopijskog kongresa, među ostalim znanstvenicama koje su doprinijele razvoju mikroskopije u Hrvatskoj.

Susret povijesti, sadašnjeg trenutka i budućnosti

Četvrta cjelina izložbe bila je posvećena tzv. [Zagrebačkoj školi elektronske mikroskopije](#), tradiciji mikroskopiranja potekloj iz Laboratorija za elektronsku mikroskopiju IRB-a, 60-ih i 70-ih godina prošlog stoljeća u svijetu prepoznatljivoj po vrhunskoj kvaliteti rada. Izložene su originalne [elektronskomikroskopske fotografije](#) iz perioda [1954.—1986.](#) g. objavljene u vrhunskim znanstvenim časopisima ili udžbenicima, koje se i danas koriste u obrazovne svrhe.

[Popularizacija mikroskopije](#) bila je tema pete cjeline izložbe. Izložene su fotografije nastale u sklopu znanstvenih istraživanja koje su autori ustupili u svrhu popularizacije mikroskopije, u sklopu programa Hrvatskog mikroskopijskog društva (HMD) „[MikroskopiJA](#) na netu“. Ovim programom članovi HMD-a kroz radionice, snimanje promotivnih videa te druge popularizacijske aktivnosti nastoje mladima pokazati primjenjivost znanja naučenog u školi, potaknuti ih na razvoj vlastitih ideja i usmjeriti ih na daljnje obrazovanje u STEM područjima. Pokazujući im na praktičnim i vizualno atraktivnim primjerima kako znanje stečeno u školi znanstvenici koriste u svakodnevnom radu, mladima se pristupa kroz medije koje oni najbolje poznaju, uporabom koncepta „vidim-razumijem-primjenjujem“.

Izložba završava dijelom posvećenom budućnosti mikroskopije u kojem su prikazane radionice mikroskopiranja organizirane za djecu i mlade, koji su budućnost hrvatske mikroskopije i hrvatske znanosti i u čije se obrazovanje na ovaj način želi i mora ulagati.

Važno je naglasiti da je izložba nastala zahvaljujući podršci brojnih članova HMD-a, a nadasve velikoj potpori prof. dr. sc. Nikole Ljubešića, koji je vrijednim informacijama, ustupljenim povijesnim materijalima i dragocjenim svjedočanstvom o nekim prošlim, naizgled posve drugačijim, ali u mnogočemu ipak istim vremenima, doprinio vjerodostojnosti, tonu i poruci izložbe.

Priče ispričane ovdje, prateći nit vremena, svjetla i elektrona, samo su maleni dio naše bogate povijesne znanstvene baštine te prvi korak u nastojanjima da se toj povijesti i uzorima koje ona krije pristupi s pažnjom i poštovanjem koje zaslužuju. Ujedno je to i pokušaj da se na ovaj način na trenutak zaustavi vrijeme, u mikrosvijetu uhvati veličina, pronađe nada i sve to, u paketu slike i riječi uvijekovječi za one koji dolaze iza nas.

Izdavač:

HRVATSKO GEOLOŠKO DRUŠTVO
Zagreb, Sachsova 2; info@geologija.hr

Za izdavača:

dr. sc. Slobodan Miko

Glavna urednica:

dr. sc. Morana HERNITZ KUČENJAK (INA)

Tehnička urednica:

Ana Kamenski, mag. geol. (HGI)

Uredništvo:

dr. sc. Sanja Bernat Gazibara (RGNF)

doc. dr. sc. Karmen Fio Firi (PMF)

Katarina Krizmanić, dipl. ing. geol. (HPM)

dr. sc. Ana Majstorović Bušić (INA)

Karla Štiberč, studentica (PMF)

Naklada: 400 primjeraka

Tisak:

Kerschoffset d.o.o.

Ježdovečka 112, 10250 Lučko-Zagreb

***Za sadržaj priloga
odgovaraju potpisani autori***

Vijesti Hrvatskoga geološkog društva objavljene su uz financijsku potporu
Ministarstva znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske

Dana 25. srpnja 2001., odlukom Ureda za odnose s javnošću Vlade Republike Hrvatske Vijesti Hrvatskoga
geološkog društva prijavljene su na temelju članka 18. stavka 4. i 5. Zakona o javnom priopćavanju (NN br. 83/96)

UDK 55

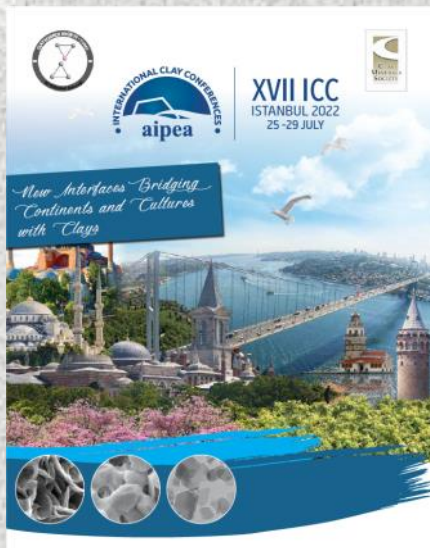
CODENVHGDEJ

ISSN 1330-1357

U sljedećem broju pročitajte...

MEĐUNARODNI SIMPOZIJ
„GEORAZNOLIKOST I
GEOBAŠTINA – STANJE I
PERSPEKTIVE”

AIPEA – XVII INTERNATIONAL
CLAY CONFERENCE
(ISTANBUL, TURSKA)

30. OBLJETNICA POGIBIJE
OZRENA LUKIĆA
„LUKE”

Naša poslovna izvrsnost rezultat je energije naših ljudi.

Od istraživanja i proizvodnje, preko prerade pa sve do maloprodajne djelatnosti, naša najjača snaga su ljudi. Zahvaljavujući njihovoj energiji INA je već pola stoljeća lider u svim segmentima poslovanja. Zato je svaki poslovni uspjeh naše kompanije prvenstveno uspjeh naših zaposlenika.

INA - vi ste naša energija.

INA
www.ina.hr

